

Hoe ontwerp je een portfolio-assessment?

De complexiteit van een portfolio-assessment vraagt erom dat je veel vooraf uitwerkt om de toets transparant, valide en betrouwbaar uit te kunnen voeren. Het gaat om de volgende onderdelen:

- Opdrachtbeschrijving: welke leeractiviteiten voert de student uit om bewijs van competent gedrag te kunnen verzamelen?
- Instructies voor het maken van een portfolio: denk aan eisen aan structuur/opbouw, inhoud (bewijs) en randvoorwaarden voor deelname aan het assessmentgesprek.
- Beschrijving van de assessmentprocedure: denk aan deadline en inleverprocedure portfolio; duur, opbouw en inhoud van assessmentgesprek; voorbereiding door studenten en assessoren; oordeel, terugkoppeling/feedback door assessoren; hoe ziet reparatie/herkansing eruit?
- Beoordelingsmodel met daarin de gedragscriteria op basis waarvan het competent gedrag van studenten wordt beoordeeld.
- Gebruik de assessment driehoek bij het ontwerpen van een portfolio-assessment.

Aanvullend

Voor studenten

- Gestandaardiseerde formulieren voor het verzamelen van (self-, peer en expert) feedback en het toelichten van het bewijs in het portfolio, bijvoorbeeld een STARR-formulier.

Voor assessoren

- Evaluatie portfolio- en gespreksprotocol om bevindingen uit het portfolio en assessmentgesprek vast te leggen;
- Een beoordelingsformulier en beslisregels voor het vaststellen en -leggen van een eindoordeel (bij summatieve functie).

Aandachtspunten bij het ontwerp

- Bij het ontwerp van portfolio-assessments is het raadzaam collega-docenten, een onderwijskundige of assessmentdeskundige en/of vertegenwoordigers van de toets en/of examencommissie te betrekken.
- Pas de ontwerpsuggesties van ontwikkelingsgericht toetsen toe om het portfolio-assessment ontwikkelingsgericht (formatief) in te zetten in het onderwijs.

- Regels voor structuur van het portfolio hebben voor- en nadelen. Voordelen zijn dat structuur studenten houvast geeft bij de samenstelling van het portfolio. Voor assessoren is het voordeel dat de toegankelijkheid van portfolio's groter is. Zij weten waar ze welke informatie kunnen vinden, dat voorkomt zoekwerk en irritatie. De keerzijde van veel structuur vooraf is dat het studenten minder ruimte geeft om zelf vorm te geven aan het portfolio.
- Houd bij de instructies over structuur van het portfolio in elk geval rekening met de vaardigheid die de studenten hebben in het samenstellen van portfolio's.

Wat zijn kwaliteitseisen aan een portfolio-assessment?

De HvA hanteert vier kwaliteitseisen voor toetsen, namelijk

1. leer- en feedbackfunctie: toetsing en beoordeling is ontwikkelingsgericht;
2. transparantie: de inhoud en het proces van de toetsing is voor alle betrokkenen duidelijk;
3. validiteit: de toets meet wat gemeten moet worden;
4. betrouwbaarheid; de toets levert onder dezelfde omstandigheden hetzelfde resultaat op.

[Klik hier voor kwaliteitseisen portfolio assessment](#)

Hoe beoordeel je een portfolio(-assessment)?

Wanneer een portfolio voldoet aan de randvoorwaarden van de opleiding (zoals omvang, structuur, VRAAK-criteria*, etc.), beginnen assessoren aan hun beoordelingstaak. Deze bestaat uit de volgende stappen:

- De evaluatie van het portfolio: assessoren evalueren het portfolio individueel, voorafgaand aan het assessmentgesprek en leggen hun vragen en bevindingen daarover vast;
- De individuele evaluatie bespreken de assessoren met hun mede-assessor ter voorbereiding op het assessmentgesprek;
- Vervolgens voeren ze het assessmentgesprek uit;
- Na het assessmentgesprek komen de assessoren eerst weer tot een individueel oordeel over hun bevindingen uit het portfolio en het assessmentgesprek;
- Vervolgens bespreken de assessoren hun individuele oordelen om tot een gezamenlijk, onderbouwd oordeel te komen. Beoordeling en onderbouwing leggen ze vast op het beoordelingsformulier;
- Er volgt een terugkoppeling aan de student van het oordeel, de onderbouwing, sterke- en ontwikkelpunten.

**VRAAK staat voor variatie, relevantie, actualiteit, authenticiteit en kwaliteit van bewijs*

Hoe geef je studenten een actieve rol?

Je kunt studenten op verschillende onderdelen betrekken bij een portfolio-assessment.

Bijvoorbeeld:

- Bij het ontwerp: bij het uitwerken van gedrags-/beoordelingscriteria;
- Bij het samenstellen van het portfolio:
 - de keuze voor bewijs;
 - reflectie op bewijs;

- Bij ontwikkelingsgericht toetsen:
 - door studenten tussentijds voorbeelden van eigen bewijs, bijvoorbeeld deelproducten, te laten bespreken met medestudenten;
 - door studenten feedback te laten geven op bewijs van medestudenten tijdens de leerperiode;
 - door studenten feedback en -forward te laten verwerken in het bewijs en/of vervolgacties in het leerproces;
 - door studenten verslag te laten maken van de verkregen feedback en de vervolgacties die ze daarop gaan doen.

TIP BIJ HET GEVEN VAN HET OORDEEL EN FEEDBACK AAN DE STUDENT

Naast het eindresultaat in de vorm van een cijfer of woordbeoordeling, is het aan te raden om mondeling feedback te geven aan de hand van het ingevulde beoordelingsformulier. Voor de student helpt het, zeker als er nog bijstelling nodig is, om in de toelichting bij beoordelingscriteria te verwijzen naar voorbeelden in het aangeleverde portfolio. Zorg ervoor dat de feedback behapbaar is voor de student: in begrijpelijke taal, expliciet en niet teveel. Gebruikelijk is het om in elk geval toelichting te geven op onderdelen waar de student nog iets te leren heeft (feedback en -forward). Benoem voor een optimale leerervaring is het ook expliciet positieve punten.